

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nucený výkon rozhodnutí prostřednictvím soudu či exekutora?

Média pravidelně informují o tom, že počet nedobrovolně vykonaných soudních rozhodnutí (či jiných exekučních titulů) neustále stoupá. V této oblasti nadále trvá dvojkolejnost, která umožňuje věřitelům, kterým prospívá exekuční titul, obrátit se buď na soud či na soudního exekutora. Výkon rozhodnutí prostřednictvím exekutora v oblíbenosti již dříve předčil soudní výkon rozhodnutí, neboť tento způsob je znám svou relativně dobrou úspěšností, pohodlností a jednoduchostí.

V čem tkví výhody výkonu rozhodnutí prováděného soudním exekutorem?

V případě, že se věřitel obrátí na soud s návrhem na zahájení vykonávacího řízení, musí počítat s tím, že s tímto aktem mu vznikne povinnost hradit soudní poplatek (dle zákona o soudních poplatcích minimálně 500 Kč, resp. 2% z vymáhané částky, pokud tato přesahuje 25.000,-Kč, v případě exekuce na nepeněžitá plnění 1.500,-Kč). Návrh na nařízení exekuce podaný k soudnímu exekutorovi takovouto povinností s sebou nese, což je pro věřitele samozřejmě lákavé, neboť tak nemusí již na základě aktivity vedoucí k zahájení řízení vynakládat k vymožení své pohledávky další náklady.

Další nevýhodou soudního výkonu rozhodnutí je povinnost uvedená v § 261 občanského soudního řádu, kde je výslovně stanoveno, že *v návrhu na výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky uvede oprávněný, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí proveden. Toto je konkretizováno tak, že navrhuje-li oprávněný výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, označí v návrhu toho, vůči komu má povinný nárok na mzdu (plátce mzdy). Navrhuje-li oprávněný výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, označí v návrhu peněžní ústav a číslo účtu nebo jiný jedinečný identifikátor, z něhož má být pohledávka odepsána. Navrhuje-li oprávněný výkon rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky, označí v návrhu osobu, vůči které má povinný pohledávku (dlužník povinného), a uvede důvod pohledávky.* Oproti tomu exekuční řád s odkazem na § 38 (obsahové náležitosti návrhu na nařízení exekuce) a na § 58 odst. 3, dle kterého způsob provedení exekuce určí exekutor, výše uvedenou povinnost nestanovuje. Je tak evidentní, že v případě soudního výkonu rozhodnutí jsou na věřitele kladeny daleko vyšší nároky. Takováto osoba musí sama projevit poměrně výraznou aktivitu k zajištění vymahatelnosti své pohledávky. V případě využití služeb exekutora tato nepříjemnost odpadá a věřitel se může zcela spolehnout na činnost profesionála, který by měl nejlépe vědět, jak dlužníka přimět uhradit dluh.

Výraznou výhodou exekučního řízení je zainteresovanost soudního exekutora na samotném výsledku exekuce. Pravděpodobně to bude ke všem osobám podílejícím se na soudním výkonu rozhodnutí velmi nefér, přesto má ale autor článku za to, že větší snahu při vymáhání pohledávek bude vyvíjet osoba, která svou odměnu za odvedenou práci získá v případě, že bude uspokojena i primární pohledávka oprávněného, než osoba, která svůj výdělek má jistý bez ohledu na výsledek práce.

Pro přečtení předchozího skromného výčtu se nabízí otázka, zda exekuce prováděná prostřednictvím soudního exekutora s sebou přináší vůbec nějaká rizika. Dle názoru autora tohoto článku lze mezi potencionální rizika zařadit ustanovení § 55 odst. 5 exekučního řádu, dle kterého *nesloží-li oprávněný přiměřenou zálohu na náklady exekuce, exekutor exekuci zastaví.* Zda bude exekutor zálohu po oprávněném požadovat, záleží pouze na jeho úsudku. Uvedené oprávnění exekutora jednak

snižuje atraktivitu samotného započnutí exekučního řízení – de facto nahrazuje soudní poplatek, který je nutno uhradit při započnutí vymáhání plnění prostřednictvím soudu, navíc uvedená záloha může výši soudního poplatku bez problému překročit, neboť je omezena pouze kritériem přiměřenosti (a dále pochopitelně § 12 vyhlášky č. 330/2001 Sb.). Horším výsledkem celé záležitosti však může být povinnost oprávněného hradit náklady exekuce v případě, že nesloží předmětnou zálohu, ke kterémužto závěru je možno v konečném důsledku rovněž dospět. Pokud totiž oprávněný podá návrh na zahájení řízení a v jeho průběhu jej exekutor vyzve ke složení zálohy na náklady exekuce, což oprávněný neakceptuje, má takové (ne)jednání, jak již bylo výše uvedeno, za následek jediné – zastavení exekuce. Provádění exekuce však sebou nese náklady nejen na straně oprávněného, ale rozhodně i na straně samotného exekutora. § 89 exekučního řádu jednoznačně potvrzuje, že *dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil*. Pokud dojde k zastavení exekuce následkem neuhrazení zálohy na náklady řízení, k čemuž je na výzvu exekutora povinen oprávněný, není možno dospět k jinému názoru jak k tomu, že zastavení exekuce při neuhrazení uvedené zálohy zavinil právě oprávněný a musí tedy hradit veškeré náklady exekuce.

Výše uvedený vcelku jednoznačný postup se však v odraze judikatury Ústavního soudu může jevit více komplikovaným. Příkladem je možno uvést nálezn sp. zn. III.ÚS 298/11 ze dne 10.11.2011 věnující se právě záloze na náklady řízení v exekuci a následkům jejího neuhrazení. V uvedeném rozhodnutí Ústavní soud (dle mého názoru správně) dovodil, že záloha na náklady exekuce *slouží k zajištění prostředků pro další vedení exekuce, které směřuje k jejímu úspěšnému ukončení, tj. ke skutečnému vymožení plnění, jež je jejím předmětem. Oproti tomu nemá logicky místo tam, kde se z dosavadního průběhu provedení exekuce ukazuje, že takového výsledku dosáhnout nelze*. Z uvedeného závěru lze usoudit, že význam předmětné zálohy je velmi oslaben. Pokud je totiž evidentní, že exekuční řízení nesplní svůj účel a pohledávka oprávněného zřejmě nebude moci být vymožena, pak soudní exekutor nemůže (oprávněně) požadovat složení zálohy na náklady řízení, ale bude třeba, aby řízení zastavil z jiného důvodu, než jakým je právě nesložení zálohy (např. dle § 268 odst. 1 písm. - *průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů*). Exekutor tak může zálohu požadovat pouze v případě, že je zřejmé, že pohledávka bude bez problému vymožena. V takovém případě se však nabízí otázka, proč by tak vůbec činil. Svým požadavkem by exekutor zbytečně prodlužoval řízení, sám sebe by vystavoval nutnosti provést další úkony a zejm. by zatěžoval oprávněného, který je osobou, jež bude při budoucí potřebě nuceného výkonu rozhodnutí rovněž vycházet z předešlých zkušeností (zejm. případných obtíží). Takováto náhrada tak může být ospravedlněna maximálně při extrémních nákladech na dopravu či zajištění movitých věcí (hospodářská zvířata apod.). Ve světle rozhodovací praxe Ústavního soudu tak lze požadavek exekutora na složení zálohy zároveň považovat i za signál pro oprávněného, kterým je tato osoba ujistěna, že vymáhání pohledávky je na dobré cestě a bude zdárně ukončeno.

Druhým rizikem pro oprávněného v exekučním řízení je nemajetnost povinného. Dle § 89 exekučního řádu v *případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný*. Uvedené ustanovení se však může jevit jako nespravedlivé. Věřitel, jemuž byla oprávněná pohledávka (či jiné plnění) přiznána v nalézacím řízení, a kterému následně nebyla tato dobrovolně uhrazena, pochopitelně využije možnosti, kterou mu právní řád nabízí a bude se snažit domoci svého práva prostřednictvím soudního exekutora. Samotný výkon exekuce však může přinést velmi překvapivé rozuzlení, jehož součástí je právě povinnost oprávněné osoby hradit náklady takovéto exekuce v případě nemajetnosti povinného. Paradoxně je tak osoba, které právo svědčí dále trestána a samotné neuhrazení pohledávky se tak stává výhodou. „Znemajetnění“ zejm. právnických osob se nezdá být příliš složitým úkolem a takto lze snadno docílit dalšího příkoří věřitele, snad aby si pro příště pamatoval, že vymáhání páv se příliš nevyplácí. Soudní praxe se k tomuto problému našťestí postavila velmi rozumně. Možná východiska zaštiťuje např. nálezn Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2010 sp. zn. III. ÚS 3304/09, který závěrem dospívá k názoru, že

je porušením článku 11 a článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jestliže obecný soud při rozhodování o nákladech exekuce v případě, že je exekuce zastavena pro nedostatek majetku na straně povinného, nezohlednil, zda lze na straně oprávněného spatřovat zavinění na zastavení exekuce (nerespektováním požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti). Jestliže oprávněný nenesé žádné procesní zavinění za zastavení exekučního řízení, nelze mu uložit povinnost nahradit náklady exekučního řízení. Není protiústavní, jestliže za situace, kdy exekuční řízení je zastaveno pro nemajetnost povinného a kdy oprávněný nenesé žádné procesní zavinění za zastavení, soud nepřizná exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči oprávněnému. Riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostačovat k uhrazení nákladů exekuce, nese exekutor, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou. Uvedený názor Ústavního soudu je konstantní (viz např. náleží sp. zn. IV.ÚS 1903/07 ze dne 15. 1. 2008 - jen v situaci, kdy k objektivní skutkové okolnosti zastavení exekuce z důvodů nedostatku majetku povinného přistoupí i konkretizované okolnosti subjektivní povahy (procesní zavinění oprávněného), může být uložena povinnost náhrady nákladů řízení oprávněnému. Procesní zavinění oprávněného nelze bez dalšího založit pouze na jeho dispozičním úkonu - návrhu na nařízení exekuce.). Byť v předmětném § 89 exekučního řádu docházelo postupem času k legislativním změnám, dřívější závěry Ústavního soudu se vztahují i na aktuální právní úpravu (např. Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2009 sp. zn. III. ÚS 455/08). Za Ústavním soudem uvedené procesní zavinění na zastavení exekuce pro nemajetnost povinného pak považují např. podání exekučního návrhu po rozhodnutí soudu o zrušení konkursu pro nedostatečný majetek dlužníka či situaci, kdy oprávněný podává exekuční návrh na právnickou osobu, která fakticky neexistuje, neprovádí žádnou činnost, v obchodním rejstříku nemá zapsány statutární orgány a je pouhou prázdnou schránkou.

Skutečně se zdá po výše uvedeném zběžném pohledu na možné dopady nuceného výkonu rozhodnutí prováděného prostřednictvím exekutora, že toto pro oprávněnou osobu neskýtá žádná případná rizika a pokud ano, je možno se jim předem vyvarovat.

Mgr. Vojtěch Mihalík,
advokátní koncipient

e-mail: vo.mi@centrum.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)
- [Klientská zóna Jenda - právní účinky činění podání a doručování písemností](#)
- [Kdo vlastní mosty a kdo má povinnost je udržovat?](#)
- [Změny zápisu zástavního práva do katastru nemovitostí už nejsou tabu. ČÚZK mění dlouholetou praxi](#)

- [Nenápadná novela SŘS s velkým potenciálem: urychlí změny ve správním soudnictví výstavbu?](#)